

et forsøg på at skabe en sammenhængende tolkning af Sovjetunionens adfærd. Hans udenrigsminister Byrnes forsøgte tilsvarende at forene Yalta- og Riga-axiomet gennem det klassiske diplomati – det er et af bogens hovedpunkter at diplomati betød noget som selvstændig virkende faktor i udviklingen (s. 8) – men måtte i Moskva i december erkende at han var blevet overhalet af opinionen, og at præsidenten nu lå entydigt fast på den antikommunistiske konsensus. Dermed var kursen givet. Byrnes opgav det hemmelige diplomati til fordel for den offentlige udhængning – praktiseret første gang under den iranske krise i marts/april 1946 og igen et par måneder senere i Tyrkiet. Riga-axiomet havde sejret. Magt erstattede diplomati. Skal den kolde krig overhovedet have et startår må det efter Yergins fremstilling være i 1946.

Men naturligvis vokser træerne ikke ind i himen. For ligeså overbevisende *Shattered Peace* er i skildringen af *hvorledes* den kolde krig brød ud, ligeså utilfredsstillende forekommer dens svar på spørgsmålet om *hvorfor*. Årsagen ligger i Yergins stærke fokusering på begivenhederne og aktørerne, og hans langt mere beskedne interesse for strukturerne bag. Det gælder f. eks. behandlingen af opinionen, der nærmest hales op af den høje hat når der er brug for den: under krigen som en bremse på Roosevelts geopolitik, og senere i 1945 som modstanden der vælter Byrnes' kompromislinje – men i begge tilfælde lige uafklaret. Det gælder også Yergins nøglebegreb, doktrinen om den nationale sikkerhedsstat, der sammen med antikommunismen tilmåles den afgørende betydning for koldkrigens udvikling – men også her uden at vi når ind til benet. Efter Yergin bør sikkerhedsstatens baggrund søges i den omdefinering af de amerikanske sikkerhedsinteresser til at gælde hele kloden, der fandt sted under og efter verdenskrigen, og hvis forudsætninger han igen vil finde i et videre kompleks af såvel systembetingede som indrepolitiske og teknologiske faktorer. Som den ene faktor opregnes den amerikanske missionsiver for udbredelsen af *the American Way of Life*, men uden at dette begreb andet end overfladisk polemiserende sættes i relation til det centrale spørgsmål om forholdet mellem udenrigspolitikken og den amerikanske kapitalisme. En anden faktor finder Yergin i eksistenskampen mellem værnene om forsvarsbevillingerne, herunder slagsmålet om det nye a-våben – som her for første gang ses fremlagt og integreret i en bredere fremstilling. Yergin understreger den selvforstærkende virkning som lå i det militære establishments behov for et fjendebillede, d.v.s. Sovjetunionen, og han tilnærmer sig et vigtigt kapitel i *new left*-historikeres syn på det militær-industrielle kompleks – men igen uden at rustningsinteresserne drøftes i et videre samfundsperspektiv. Han konstaterer kun kort at den amerikanske sikkerhedsstat har sin ækvivalent i den sovjetiske – og mener dermed at have lukket munden på Kolko og ligesindede. Men det er da ikke nogen argumentation der rækker!

Yergin lader ingen tvivl om at udbygningen af den nationale sikkerhedsstat har en klar expansiv karakter, men fremhæver samtidig at den i Washington blev opfattet som ligeså klart defensiv. Han nævner i en note (s. 450) gamle Charles Beards syn på de nationale sikkerhedsinteresser (i *The Idea of National Interests*) som et blot og bart påskud for amerikansk expansion, og altså kun udtryk for *particular* og ikke for *general interests*. Det er paradoksalt at måtte konkludere at en så væsentlig bog som *Shattered Peace* kun har meget lidt at bidrage til en så vigtig diskussion.

Hans Kirchhoff

Hubert H. Humphrey: *The Education of a Public Man. My Life and Politics*. New York, Doubleday 1976. 513 s.

Amerikanske politikermemoirer er sjældent spændende læsning; de er heroiserende, bæ-

rer præg af oftest at være skrevet af grupper af medarbejdere og synes i høj grad bestemt af de udgivende forlag, der foretrækker småsnak og anekdoter fremfor refleksioner og analyser. Således også for Humphreys vedkommende. Der kan siges meget ondt om alle de pragtfulde og varme mennesker, der optager side efter side.

Det er imidlertid kun en del af bogen, og den indeholder også læseværdige ting. Humphrey var politolog af uddannelse og igang med Ph.D.-studier, da han i 1945 blev borgmester i Minneapolis. Han skriver klogt om især vicepræsidentens rolle i det amerikanske politiske system – i hvert fald, når præsidenten hedder Lyndon Johnson – og særligt spændende, synes jeg, er hans betragtninger over præsident/vicepræsident-forholdet i en situation, hvor vicepræsidenten er sit partis præsidentkandidat, som det var tilfældet for Humphrey i 1968 (og for Nixon i 1960).

Omvendt bærer kapitlerne om Vietnam tydeligt præg af at være et defensorat – og et svagt sådant. Humphrey citerer in extenso et memorandum, han skrev i februar 1965, og hvori han advarede mod bombningerne i Nordvietnam, og der lades ingen tvivl tilbage om, at han i princippet tilhørte duerne i Johnson-administrationen. På den anden side erfarede han hurtigt, at sådanne standpunkter betød, at han blev lukket ude fra beslutningsprocessen. Det er min fornemmelse, at det mere var *det* end nye informationer, der gjorde ham føjelig: Humphrey var ingen enegænger af natur og kunne ikke klare politisk isolation. Det er måske også denne mangel på selvstændighed, der bedst forklarer, hvorfor han aldrig blev præsident.

Humphreys skildring af Lyndon Johnson er præget af beundring, uanset den skade Johnson gjorde ham i 1968 ved f. eks. at forkaste Vietnam-kompromisset på det demokratiske partikonvent. Omvendt mærker man tydeligt en slet skjult bitterhed i skildringen af Kennedy'erne med Harvard-baggrunden og pengene. Det gælder både den måde, hvorpå John F. Kennedy i 1960 besejrede Humphrey ved primær-valgene i Wisconsin og West Virginia og den måde, hvorpå Robert Kennedys død i 1968 snød Humphrey for en 'rigtig' sejr på konventet i Chicago.

Carsten Staur